

საქართველოს საგარეო ვაჭრობა და ქვეყნის ეკონომიკური უსაფრთხოების გამოწვევები

რამაზ ფუტყარაძე

ეკონომიკის დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

გლობალიზაციის პირობებში ქვეყნის საგარეო ეკონომიკური უსაფრთხოება ეროვნული უსაფრთხოების ერთ-ერთი მთავარი ელემენტია, შესაბამისად ქვეყანამ მას მეტი ყურადღება უნდა დაუთმოს. პატარა სახელმწიფოებისთვის, მათ შორის საქართველოსთვის, საგარეო ეკონომიკური უსაფრთხოება ყოველთვის დღის წესრიგშია. ხშირად ისტორიულ კავშირებთან და დიდ სახელმწიფოებთან გეოგრაფიული სიახლოვესთან ერთად, მცირე სახელმწიფოები აღმოჩნდებიან დაპირისპირებისას უთანასწორობაში. ბალტიისპირეთის ქვეყნების გამოცდილება მოწმობს, რომ მათი საგარეო ეკონომიკური უსაფრთხოება ძირითადი დაკავშირებულია ნატოსა და ევროკავშირის წევრობასთან.

ნაშრომში განხილულია საქართველოს საგარეო ვაჭრობა ეკონომიკური უსაფრთხოების კუთხით. აღნიშნულია, რომ აუცილებელია საგარეო ვაჭრობის დივერსიფიკაცია. ბოლო პერიოდში საქართველოსა და რუსეთს შორის სავაჭრო ურთიერთობა იზრდება რაც გარკვეულ რისკებთან და საფრთხეებთან არის დაკავშირებული. აუცილებელია ეტაპობრივად ქვეყნის უარყოფითი სალდოს შემცირება და ადგილობრივი ექსპორტის გაზრდით. საქართველოს, ევროკავშირის პოტენციური კანდიდატი ქვეყანის საგარეო ვაჭრობაში დაბალია ევროკავშირის წილი.

საკვანძო სიტყვები: საგარეო ვაჭრობა, საგარეო, ეკონომიკური უსაფრთხოება, ექსპორტი, ეკონომიკური ინტეგრაცია.

თანამედროვე მსოფლიო ვაჭრობის განვითარებამ, ეკონომიკის გლობალიზაციამ, კოვიდ 19 პანდემიამ და ტექნოლოგიების განვითარებამ მცირე ქვეყნებისთვის განვითარების შესაძლებლობებთან ერთად ახალი გამოწვევები წარმოშვა. საგარეო ვაჭრობის საშუალებით ქვეყნებს შორის საქონლის ურთიერთგაცვლა ხორციელდება ექსპორტ-იმპორტის საშუალებით. თანამედროვე მსოფლიოში ქვეყნები ცდილობენ გაზრდონ სავაჭრო კავშირები და მონაწილეობა საერთაშორისო სავაჭრო შეთანხმებებში.

დამოუკიდებლობის მოპოვების შემდეგ საქართველოს საგარეო პოლიტიკის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ამოცანად მიიჩნეოდა ვაჭრობის მსოფლიო ორგანიზაციაში (ვმო-ში) გაწევრიანება. მსოფლიო სავაჭრო ორგანიზაცია, რომელიც მოწოდებულია გაამარტივოს სავაჭრო ურთიერთობები ქვეყნებს შორის და იმოქმედოს, როგორც სავაჭრო დავების მოგვარების ინსტიტუტმა. საქართველო 2000 წლის 14 ივლისიდან ამ ორგანიზაციის წევრია.

საქართველოს ექსპორტისა და იმპორტის მაჩვენებლები 2012-2022 წლებში. საქსტატის მონაცემების მიხედვით ქვეყნის ექსპორტის და იმპორტის მაჩვენებლები მზარდი ტენდენციით ხასიათდება. ქვეყნის ექსპორტმა 2007 წელს, ქვეყნის ისტორიაში პირველად გადააჭარბა მილიარდ აშშ დოლარს 2022 წელს საქართველოში საქონლით საგარეო სავაჭრო ბრუნვამ 19131.1 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა, რაც წინა წელთან შედარებით 33.4%-ით მეტია. ქვეყნის ექსპორტი გაიზარდა 31.6%-ით და 5583.4 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა. იმპორტი კი გაიზარდა 34.2%-ით და 13547.7 მლნ.

აშშ დოლარი შეადგინა. საქართველოს უარყოფითი სავაჭრო ბალანსი 2022 წელს, 7964.3 მლნ. აშშ დოლარს გაუტოლდა, რაც საგარეო სავაჭრო ბრუნვის 41.4 პროცენტია. აღსანიშნავია, რომ 2022 წლის ქვეყნის ექსპორტის, იმპორტის, სავაჭრო ბრუნვისა და სავაჭრო სალდოს მაჩვენებლები რეკორდულია [8].

ქვეყნის საგარეო ეკონომიკური უსაფრთხოების გამოწვევების შეფასებისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს, საგარეო ვაჭრობის გეოგრაფიულ სტრუქტურისა და სასაქონლო სტრუქტურის ტენდენციებს [3, 4, 5, 6].

დიაგრამა 1.

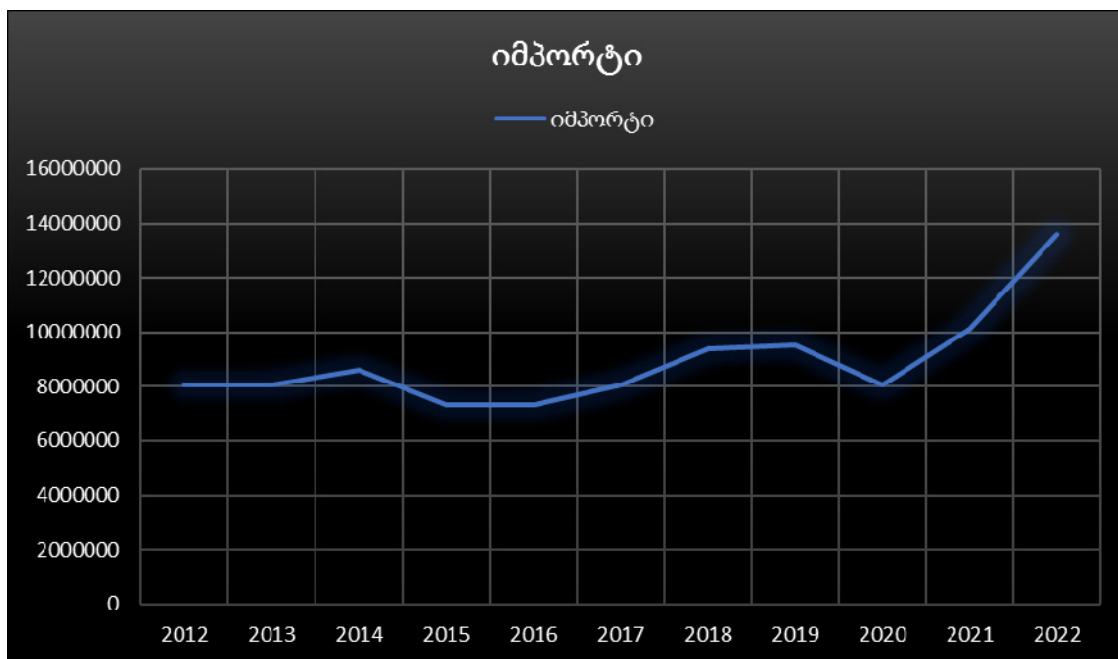
საქართველოს ექსპორტი 2012-2022 წლებში

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

რაც შეეხება იმპორტს, მონაცემები ასევე მზარდია, მაგრამ იმპორტის ზრდა ბევრად უფრო მაღალია ექსპორტთან შედარებით. 2012 წლიდან 2022 წლამდე იმპორტის სტაბილური ზრდა შეინიშნება და განსაკუთრებით მაღალი მაჩვენებელი 2022 წელს ფიქსირდება. მცირე კლება იყო 2020 წელს რაც კოვიდ 19 პანდემიასთან შეიძლება დავაკავშიროთ, რამაც რეალურად ყველა სავაჭრო (და არა მარტო) მაჩვენებელზე უარყოფითად იმოქმედა. თუმცა 2021-2022 წლებში იმპორტის მაჩვენებელი იმაზე მაღალია, ვიდრე ოდესმე დაფიქსირებულა საქართველოში.

საქართველოს იმპორტი 2012- 2022 წლებში

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური.

აღსანიშნავია, რომ მთელი ამ პერიოდის განმავლობაში, 2012-2022 წლებში საქართველოსთვის დამახასიათებელია უარყოფითი საგარეო ვაჭრობის სალდო [6, 8, 9, 13]. ეს თვალსაჩინოა ბოლო 5 წლის მონაცემებითაც, რომლებიც წარმოდგენილია ქვემოთ ცხრილში.

საქართველოს საგარეო ვაჭრობის სალდო 2018-2022 წლებში

	2018	2019	2020	2021	2022
საგარეო ვაჭრობის სალდო	-5 981.7	-5 720.3	-4 708.3	-5 856.4	-7 964.3

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

თუ საქართველოს საგარეო სავაჭრო მონაცემებს რეგიონული კუთხით განვიხილავთ დავინახავთ რომ ექსპორტის მხრივ საქართველოსთვის ლიდერობს აზიის ქვეყნები და ამის შემდეგ მოდის ევროპა. აქვე უნდა აღვნიშნოთ რომ 2006 წლამდე ქვეყნის ძირითად საექსპორტო დანიშნულების ადგილს ევროპის კონტინენტი წარმოადგენდა.

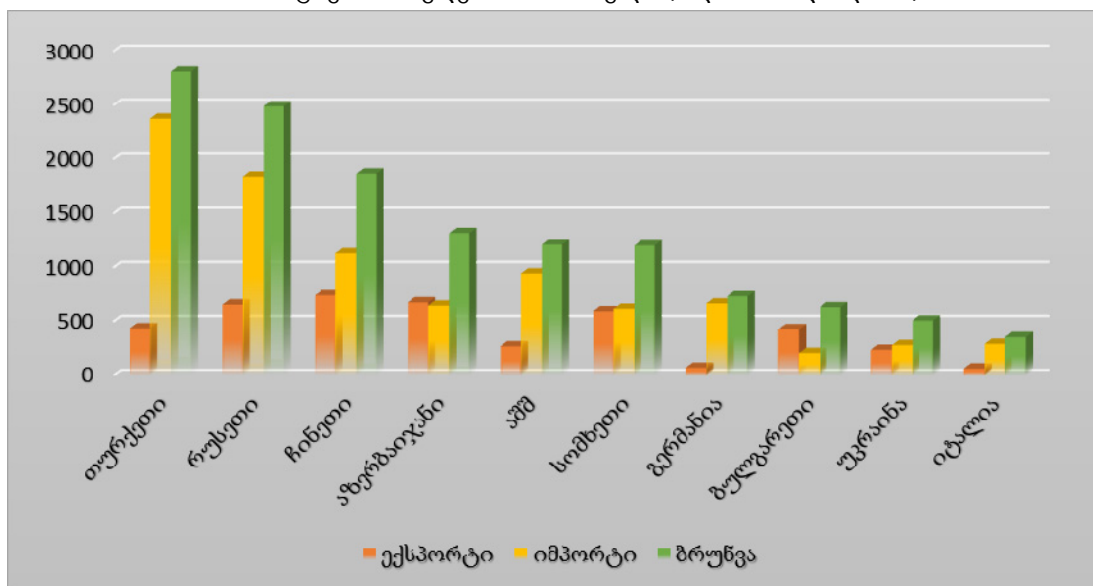
2022 წელს საქართველოს ევროკავშირთან სავაჭრო ბრუნვამ 29%-ით გაიზარდა, 3922.9 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა და მთლიანი ბრუნვის 20.5% დაიკავა. საქართველოს ექსპორტი ევროკავშირში გაიზარდა 20%-ით, 863 მლნ. აშშ დოლარი და საქართველოს მთლიანი ექსპორტის 15.4% შეადგინა. იმპორტი ევროკავშირიდან 32%-ით გაიზარდა და 3060.5 მლნ. აშშ დოლარი და საქართვე-

ლოს მთლიანი იმპორტის 22.6% შეადგინა. (2021 წელი – 23%). ევროკავშირში ადგილობრივი ექსპორტი 16%-ით გაიზარდა, რამაც 741 მლნ. აშშ დოლარი და ევროკავშირში საქართველოს მთლიანი ექსპორტის 86% შეადგინა.

აღსანიშნავია, რომ საქართველოს დსთ-ს ქვეყნებთან სავაჭრო ბრუნვა 2022 წელს 32%-ით გაიზარდა და 6405 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა (მთლიანი ბრუნვის 34% , 2021 წელი - 34%). საქართველოს ექსპორტი გაიზარდა 33%-ით და 2685 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა (მთლიანი ექსპორტის 48%, 2021 წელი - 48%). ქვეყნის იმპორტი კი გაიზარდა 32%-ით გაიზარდა და 3723 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა (მთლიანი იმპორტის 28%, 2021 წელი - 28%). მაღალია საქართველოდან დსთ-ში ადგილობრივმა ექსპორტის მოცულობა, რამაც 2022 წელს 1104 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა (დსთ-ში საქართველოს მთლიანი ექსპორტის 43%).

ანუ საქართველოს დსთ-ს ქვეყნებთან სავაჭრო ბრუნვა, ევროკავშირთან სავაჭრო ბრუნვას აღემატება 63%-ით. ხოლო ექსპორტის მაჩვენებელი დსთ-ს ქვეყნებში, საქართველოს ევროკავშირში ექსპორტს აღემატება 211%-ით.

საქართველოს უმსხვილესი სავაჭრო პარტნიორი ქვეყნები
ბრუნვის მიხედვით, 2022 წელი (მლნ. აშშ დოლარი)

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური.

ეკონომიკის გლობალიზაციის პირობებში ქვეყნის საერთაშორისო ვაჭრობაში ინტეგრაცია და მდგრადი ეკონომიკური განვითარება შეუძლებელია კონკურენტუნარიანობისა და უპირატესობის გარეშე. გლობალური კონკურენციის პირობებში პატარა ქვეყნები ახალი გამოწვევების წინაშე დგანან. საგარეო ეკონომიკური უსაფრთხოების დაცვა და სწორი სავაჭრო და ეკონომიკური პოლიტიკის გატარება პატარა ზომის ქვეყნების ეკონომიკებისთვის აუცილებელია. ცხადია ქვეყნის ექსპორტისა და იმპორტის სასაქონლო ჭრილში განხილვა ეკონომიკურ უსაფრთხოებასთან კავშირშია.

საგარეო ვაჭრობა ქვეყნების ჯგუფების მიხედვით. საქსტატის ინფორმაციით 2022 წელს საქსპორტო ათეულის პირველი ადგილი დაიკავა სპილენძის მადნებმა და კონცენტრატებმა - 1024.2 მილიონი აშშ დოლარით, ეს კი მთლიანი ექსპორტის 18.3 %-იას. მეორე ადგილი დაიკავა მსუბუქმა

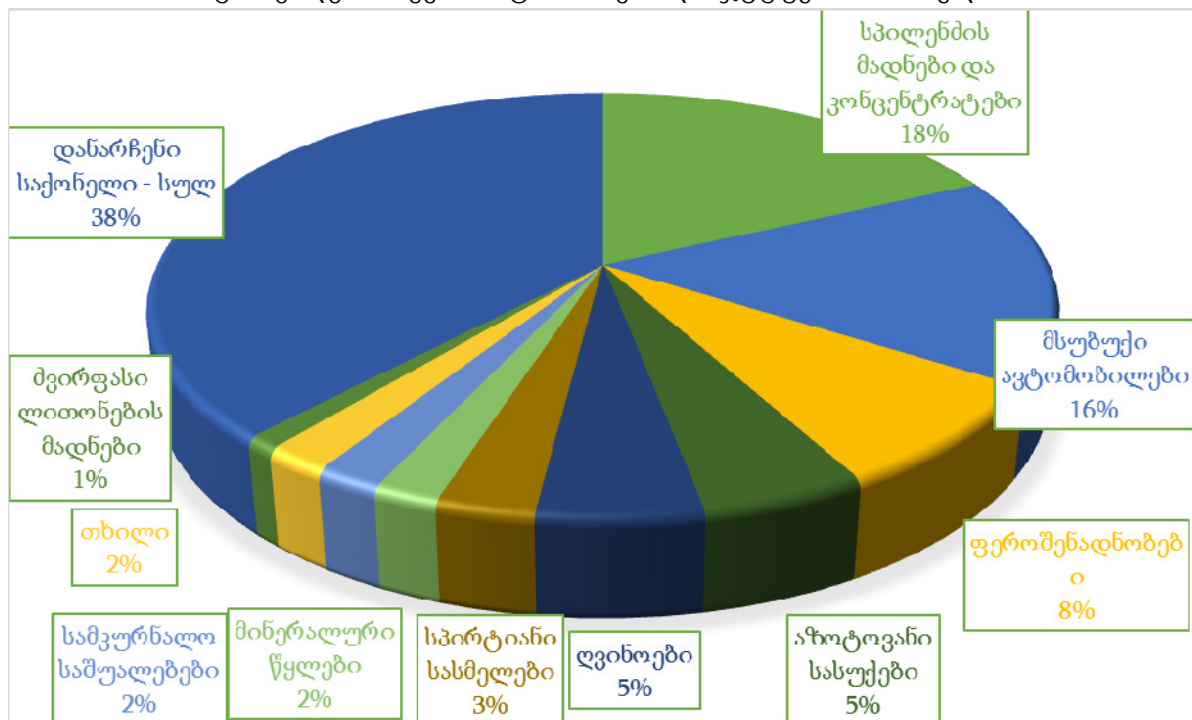
ავტომობილებმა 905.7 მილიონი აშშ დოლარით (მთლიანი ექსპორტის - 16.2%), მესამე ადგილი დაიკავა ფეროშენადნობებმა 459.8 მილიონი აშშ დოლარით (8.2%). საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის ექსპორტის მაჩვენებელი 11%-ით გაიზარდა და 1262 მლნ. აშშ დოლარს გაუტოლდა, ხოლო სამრეწველო პროდუქციის ექსპორტის მაჩვენებელმა 40%-ით მოიმატა და 4 331 მლნ. აშშ დოლარს გაუტოლდა.

ქვეყნისათვის მნიშვნელოვანია ადგილობრივი ექსპორტის გაზრდა. [12, 14, 15]. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის ინფორმაციით ადგილობრივი ექსპორტი (ექსპორტი რეექსპორტის გარეშე) წინა წელთან შედარებით 18.3% გაიზარდა, 3704.2 მლნ. აშშ დოლარს გაუტოლდა და მთლიანი ექსპორტის 66.2% შეადგინა. აღნიშნული ზრდა განხორციელდა ძირითადად შემდეგი პოზიციების ხარჯზე: სპილენძის მადნები და კონცენტრატები - 1024 მლნ. აშშ დოლარი (ზრდა 26%); აზოტოვანი სასუქები - 281 მლნ. აშშ დოლარი (ზრდა 135%); ღვინო - 252 მლნ. აშშ დოლარი (ზრდა 6%); ელექტროენერგია - 84.3 მლნ. აშშ დოლარი (ზრდა 437%); ძვირფასი ლითონის მადნები - 84.5 მლნ. აშშ დოლარი (ზრდა 92%); ოქრო - 81.5 მლნ. აშშ დოლარი (ზრდა 27%); ტკბილი გაზიანი სასმელები - 82.4 მლნ. აშშ დოლარი (ზრდა 43%); ტრიკოტაჟის ნაწარმი - 74.2 მლნ. აშშ დოლარი (ზრდა 18%); ხილი - 36.1 მლნ. აშშ დოლარი (ზრდა 13%); მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვი - 58 მლნ. აშშ დოლარი (ზრდა 75%) და სხვ.

2022 წელს საქართველოდან 101663 ტონა ღვინის ექსპორტი განხორციელდა. საერთო ჯამში კი 252 მლნ. აშშ დოლარის პროდუქციაა. რუსეთში ღვინის ექსპორტი გაზრდილია წინა წელთან შედარებით დაახლოებით 50%-ით. მეორე ადგილს იკავებს პოლონეთი და რუსეთ - უკრაინის ომის მიუხედავად მესამე ადგილზეა უკრაინა. ექსპორტის მნიშვნელოვანი ზრდა შეინიშნება თურქეთსა და ტაჯიკეთში, თურქეთში - 68%, ტაჯიკეთში - 88% და სხვ.

დიაგრამა N4

უმსხვილესი საექსპორტო სასაქონლო ჯგუფები, 2022 წელი

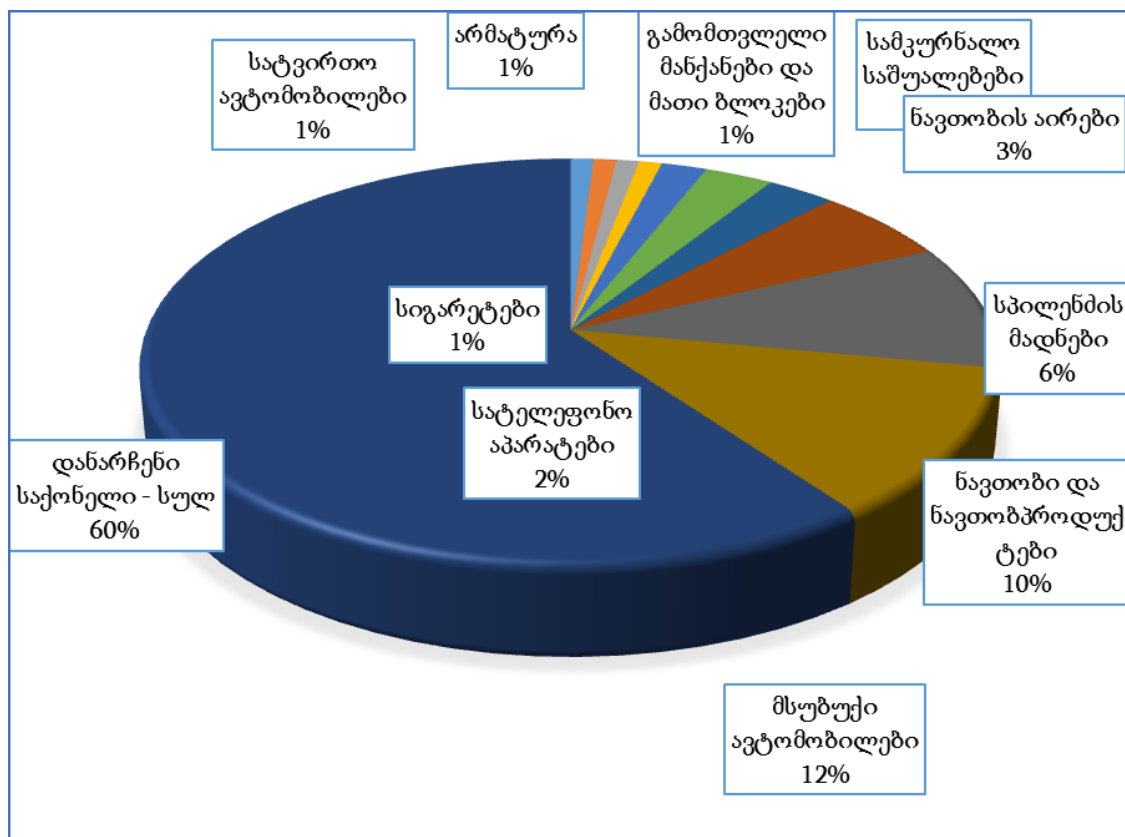

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური.

აღსანიშნავია, რომ 2022 წლის უმსხვილესი საიმპორტო სასაქონლო ჯგუფი იყო მსუბუქი ავტომობილები. მათი იმპორტის მაჩვენებელია 1714 მლნ. აშშ დოლარი და ეს მთელი იმპორტის 12.7%-ს შეადგენდა. მეორე ადგილი დაიკავა ნავთობმა და ნავთობპროდუქტებმა 1335.2 მლნ. აშშ დოლარით (რაც იმპორტის 9.9 %-ის), მესამე ადგილი დაიკავა სპილენძის მადნებმა და კონცენტრატებმა, მათ 775.3 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა (იმპორტის 5.7%). სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის იმპორტმა 37%-ით გაიზარდა და 1851 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა, ხოლო სამრეწველო პროდუქციის იმპორტმა კი 33-ით გაიზარდა და 11598 მლნ. აშშ დოლარი შეადგინა.

დიაგრამა 5.

უმსხვილესი საიმპორტო სასაქონლო ჯგუფები, 2022 წელი

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური.

დასკვნა

საქართველოს მთავარ გამოწვევად საგარეო ვაჭრობასა და საგარეო ეკონომიკურ უსაფრთხოებაში რჩება უარყოფითი სავაჭრო დეფიციტი, რომელმაც 2022 წელს ქვეყნის საგარეო ვაჭრობის ბრუნვის 41.6%-ს შეადგენს. საქართველოს სავაჭრო სალდო გაზრდილია მასშტაბურად და 2022 წელს 7.9 მლრდ აშშ დოლარი შეადგინა. აუცილებელია ეტაპობრივად აღნიშნული სალდოს შემცირება.

ეკონომიკური უსაფრთხოების გამოწვევად რჩება საგარეო ვაჭრობის დივერსიფიკაცია. აუცილებელია საგარეო ვაჭრობის დივერსიფიკაცია. ბოლო პერიოდში საქართველოსა და რუსეთს შორის სავაჭრო ურთიერთობა იზრდება, რაც გარკვეულ რისკებთან და საფრთხეებთან არის დაკავშირებული.

საქართველოს საქონლის ექსპორტი დსთ-ს ქვეყნებში 2022 წელს წინა წელთან შედარებით გაიზარდა 33%-ით. საქართველო ევროკავშირის პოტენციური კანდიდატი ქვეყანაა, მიუხედავად ამისა დაბალია ქვეყნის საგარეო ვაჭრობაში ევროკავშირის წილი.

აუცილებელია სტრატეგიის შენუშავება სასოფლო-სამეურნეო სექტორისთვის, მისი წარმოების გაზრდისა და საექსპორტო პოტენციალის ამაღლებისათვის.

ცნობილია, რომ აზერბაიჯანი არაა ვაჭრობის მსოფლიო ორგანიზაციის წევრი. მიგვაჩნია მისი ემო-ის წევრობა მნიშვნელოვნად ხელს შეუწყობს მხარეებს შორის სავაჭრო ურთიერთობების კიდევ უფრო გაღრმავებას. ასევე სავაჭრო ურთიერთობებში იმ დისბალანსის გასწორება, რაც არსებობს, რიგ საქონელზე არსებობს განსხვავებული დაბეგვრის რეჟიმი.

საქართველოს ეროვნული უსაფრთხოების კონცეფციაში მართებულია აღნიშნული, რომ: საქართველო განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებს მეზობელ ქვეყნებთან თანამშრომლობას და თავისი პოლიტიკური და ეკონომიკური ნაბიჯებით ხელს უწყობს სამხრეთ კავკასიის ეკონომიკურად მიმზიდველ, მშვიდობიან და უსაფრთხო რეგიონად გადაქცევას.

„კონსტიტუციურმა ორგანოებმა თავიანთი უფლებამოსილების ფარგლებში მიიღონ ყველა ზომა ევროპის კავშირსა და ჩრდილოატლანტიკური ხელშეკრულების ორგანიზაციაში საქართველოს სრული ინტეგრაციის უზრუნველსაყოფად“. (საქართველოს კონსტიტუცია, მუხლი 78). მიგვაჩნია, ნატოსა და ევროკავშირის წევრობა, ქვეყანას აძლევს საკმარის ძალას, რათა შეძლოს სრულად დაიცვან თავიანთი სუვერენიტეტი და წინააღმდეგობა გაუწიონ ნებისმიერ დაპირისპირებას, თუ ეკონომიკურ გამოწვევას. ასე მაგალითად, პატარა ქვეყნები, როგორცაა ესტონეთი, ლატვია ან ლიეტუვა, რომ არ იყვნენ ნატოსა და ევროკავშირის წევრები, შესაძლოა საგარეო ეკონომიკური უსაფრთხოების კუთხით ახალი პრობლემების წინაშე აღმოჩნდნენ.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. საქართველოს კონსტიტუცია (2023). თბილისი.
<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/30346?publication=36>
2. საქართველოს ეროვნული ბანკი. (2022) 2022 წლის წლიური ანგარიში. თბილისი.
3. აბესაძე რ. (2022). საქართველოს ეკონომიკური უსაფრთხოების სტრატეგიის შემუშავების ძირითადი თეორიულ-მეთოდოლოგიური პრობლემები. თსუ პაატა გუგუშვილის ეკონომიკის ინსტიტუტის სამეცნიერო შრომების კრებული. ტომი XV. თბილისი, გვ.9-27.
4. ვეშაპიძე შ. (2023) საქართველოს საგარეო ეკონომიკური უსაფრთხოების უზრუნველყოფის თანამედროვე პრიორიტეტები. ჟურნალი „ეკონომისტი“, N3, 2023. გვ. 85-99.
5. ვეშაპიძე შ. ფუტკარაძე რ. (2023). საქართველოს საერთაშორისო ეკონომიკური ურთიერთობები გლობალიზაციის თანამედროვე ეტაპზე. ჟურნალი „ეკონომისტი“, N1. გვ. 58-69.
6. საქართველოს ეროვნული უსაფრთხოების კონცეფცია. (2022).
7. საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო - <https://www.mfa.gov.ge/>
8. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური (საქსტატი) <https://www.geostat.ge/ka>

9. ფუტკარაძე რ. (2023). საქართველოსა და აზერბაიჯანის სავაჭრო ურთიერთობები გლობალიზაციის პირობებში. თსუ პაატა გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკის ინსტიტუტი. საერთაშორისო საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის: „მსოფლიო და ეროვნული ეკონომიკების განვითარების პრობლემები პანდემიისა და რუსეთ-უკრაინის ომის გათვალისწინებით“, მასალების კრებული. თბილისი. გვ. 542-549.
10. Atanelishvili T., Silagadze A., Silagadze N. (2020) Some economic problems of the post-Soviet states after the global financial crisis. Bull. Georg. Natl. Acad. Sci. 14(3): 149–154.
11. Basilia T., Silagadze A., Chikvaidze T. (2001) Post-Socialistic Transformation: Georgian Economy at the Threshold of the XXI Century. Tbilisi (in Georgian).
<https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/1555410?publication=0>
12. Putkaradze R. (2010). Perspectives of Georgia-European Union trade relations. Istanbul international annual conference on the economic cooperation and development within the black sea basin Countries. Donetsk Nacional University. Collection of Scientific Works. Part I. Istambul-Donetck.
13. Putkaradze R. (2012). ACTUAL ISSUES OF THE FOREIGN TRADE OF GEORGIA. Paata Gugushvili Institute of Economics of Ivane JAVakhishvili Tbilisi State University. Proceedings of Materials of International Scientific-Practical Conference Dedicated to the 60th Birth Anniversary of Professor George Tsereteli NATIONAL ECONOMIES AND GLOBALIZATION. 28-29 June. pp. 51-58
14. Putkaradze R. (2015). Historical Aspects of Trade and Economic Relations between Georgia and the European Union. Zeszyty Naukowe UNIWERSYTETU PRZYRODNICZO-HUMANISTYCZNEGO w SIEDLCACH Seria: Administracja i Zarządzanie. Scientific Journal Nr 107. Poland.
15. Putkaradze, R. (2010). Trade and Economic Relations between Georgia and the European Union: Problems and Perspectives. Universali, Tbilisi. (In Georgian).
16. Putkaradze, R. (2015). Historical Aspects of Trade and Economic Relations between Georgia and the European Union. Zeszyty Naukowe UNIWERSYTETU PRZYRODNICZO-HUMANISTYCZNEGO w SIEDLCACH Seria: Administracja i Zarządzanie. Scientific Journal, Nr 107, 2015. Zeszyty Naukowe UNIWERSYTETU PRZYRODNICZO-HUMANISTYCZNEGO w SIEDLCACH Seria: Administracja i Zarządzanie, Poland.
17. Putkaradze, R. (2019). Georgia in the European Union's Eastern Partnership Countries: Historical Aspects and Challenges. Journal, Ecoforum Journal. Volume 8, Issue 1(18).
18. Putkaradze, R., Chania, M. (2018) The Priorities of Georgian Economic Development in Conditions of Globalization. **European Journal of Marketing and Economics**, v. 1, n. 1, p. 63-66.
19. Silagadze, A. (2013). Some Aspects of Development of Post-Soviet economy — «Actual Problems of Economies of Post-communist Countries at Current Stage». TSU: Paata Gugushvili Institute of Economics. Tbilisi, pp.66-69. (Georgian Language).
20. Silagadze, A., Atanelishvili, T., & Silagadze, N. (2022). Covid Depression and Search for a New Paradigm. Bull. Georg. Natl. Acad. Sci, 16(1)
21. World Trade Organization (2022). World Trade Statistical Review.
22. Zubiashvili, T., Veshapidze, Sh. Labor Emigration and Employment in Georgia. (Coauthorship). Humanities and Social Sciences Review, Volume 09, Number 01, 2019, USA.pp.127-136.
<http://www.universitypublications.net/hssr/0901/html/E9X94.xml>

Georgia's Foreign Trade and the Challenges Facing the Country's Economic Security

Ramaz Putkaradze

Associate Professor

Ivane Javakishvili Tbilisi State University

SUMMARY

In terms of globalization, external economic security of the country is one of the main elements of national security; therefore, the country should pay more attention to it. External economic security is always on the agenda for small states, including Georgia. Having historical ties and geographical proximity to great powers, small states find themselves at a disadvantage in confrontation. The experience of the Baltic countries proves that external economic security of these countries is mainly related to NATO and EU membership.

Diversification of foreign trade is critical. This is evidenced by the experience of both developing and developed countries. Recently, trade relations between Georgia and Russia have been increasing, which is associated with certain risks and dangers.

Georgia's negative foreign trade balance has increased at large and amounted to \$ 7.9 billion in 2022. It is essential to gradually reduce the negative trade balance by increasing local exports. The country has quite great export potential, which isn't properly used. The main characteristic of Georgia's foreign trade is low level of export and negative trade balance.

Georgia's export of goods to the CIS countries in 2022 increased by 33% compared to the previous year. Georgia is a potential candidate country for the European Union. Notwithstanding, the share of the European Union in the country's foreign trade is low.

It's important for Georgia to develop and strengthen trade and economic relations with the members of international community. Widening the scale of trade and economic relations with its strategic partner countries is of special importance for Georgia.

Diversification of export is very important for Georgia and consequently, the EU market is one of the main priorities for the country. The Association Agreement signed between Georgia and the European Union will open the EU single market for Georgia. According to 2022 data, the EU accounts for 26% of total trade turnover of Georgia, 22% of export and 28% of total import.

The role and position of Georgia in foreign trade of the EU is very modest. According to the 2022 data, Georgia holds 87th position among the EU importer countries, 62th place among exporter countries and 76th position in the total trade turnover. In the concluding part of the paper theoretical and practical conclusions and recommendations are made.

Keywords: *foreign trade, foreign economic security, export, economic integration.*